Cena numeru 20 mk.

Nr. 174. Wilno, Piątek 23 grudnia 1921 r. Rok. I.

SŁOWO WILEŃSKIE

Wychodzi codziennie, z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych o g. 4-ej pop.

Adres Redakcji i Administracji: WILNO, JAGIELLOŃSKA 10, m. 3 Telefon 536. || Redakcja otwarta od 9-ej rano do 2-giej po południu. Administracja: od 9-ej rano do 3-ej pop.

PRENUMERATA: Miesięcznie z odbiorem w Administracji mk. 400. Z dostarczeniem do domu lub przesyłką pocz. mk. 450. || CENA OGŁOSZEŃ: Za wiersz petitowy jednoszpaltowy: przed tekst. 150 mk. poł. za tekst 70 mk.; w tekście 200 mk. Reklamy za wiersz 150 mk.

GRUDZIEŃ **23** Piątek. *Dziś* — Wiktorji P. *Jutro*—Wigilja, Adama. Wschód słońca—8.24 Zachód słońca —3.33

TEATRY I WIDOWISKA.

„Polski"—„Djablica".

„Powszechny"—„Karpaccy Górale".

KINA:

„Heljos"—„Król Sachary".

„Piccadilly"—„Dziewczyna z zaułka".

BIBLJOTEKI I CZYTELNIE.

„Uniwersytecka bibljoteka" otwarta we wtorki, środy, czwartki i piątki od 10—2.

„Uniwersytecka czytelnia" otwarta we wtorki, środy, czwartki i piątki od g. 10—2.

Czytelnia pism i wypożyczalnia książek w Domu Ludowym, Zarzecze 5, otwarte codziennie od godz. 5-tej do godz. 8-ej wiecz.

Czytelnia „Samokształcenie" im. Tomasza Zana (ul. Św. Anny 7, mury św. Michalskie) otwartą jest: od 11 do 2 przed południem (oprócz poniedziałków) od 5½—8 po połud. W niedziele i święta: od 4 do 6 po połud.

Giełda warszawska
z dn. 21-XII-1921.

Dewizy na całej linji słabo i zniżkowo przy dużem zaofiarowaniu materjału.
Funty szterl. — 12165 — 12000.
Dolary St. Zjedn. — 2895—2835—2835
Franki francuskie — 235.
Marki niem. — 17.
Korony austr. — 48.50.

OFIARY

Na inwalidów gen. Żeligowskiego.
Bezimiennie 4000 mk,
Andruszkiewicz aptekarz z Nowo-Wilejki 2000 mk.

Na gwiazdkę dla żołnierza.
K. T. — 100 mk.

Z POLSKI.

Powrót jeńców polskich.

WARSZAWA. (Pat.) 21 XII przybył do Warszawy z Krasnojarska 4 transport jeńców polskich z 5 syberyjskiej dywizji.

Z Rady Ministrów.

WARSZAWA. (Pat.) Rada Ministrów na posiedzeniu dnia 21 grudnia postanowiła na terenie okręgu apelacyjnego Lwów ograniczyć działanie moratorjum wekslowego i likwidować stopniowo do końca 1922 roku. Uchwaliła dalej projekt ustawy wodnej i zdecydowała że 1 stycznia 1922 r. działy administracji skarbowej b. Dzielnicy Pruskiej mają przejść do ministerstwa skarbu.

OGŁOSZENIE.

Intendentura Grupy Wojsk Litwy Środkowej niniejszem ogłasza Konkurs na prowadzenie robót asenizacyjnych i oczyszczenie kominów na rok 1922 w koszarach i ubikacjach, zajętych przez Wojsko i Urzędy Garnizonu miasta Wilna, Nowo-Wilejki i Werek.

Osoby życzące przyjąć udział w konkursie złożą kaucję w rozmiarze 1.000,000 mk. na roboty asenizacyjne i 100,000 mk. na roboty kominiarskie.

Oferty w zamkniętych kopertach winne być podane do dnia 30-XII-1921 roku do Intendentury Grupy — Objazdowa 2, ze wskazaniem ceny na asenizację od człowieka w dzień, na kominy od luftu.

Oferty będą otwarte dnia 31 grudnia o 10-ej rano.

Powstanie w Karelji.

Nota rosyjska do Finlandji.

HELSINGFORS. (Pat.) Rząd finlandzki otrzymał notę Cziczerina w sprawie Karelji, Cziczerin twierdzi, że odpowiedź Finlandji na poprzednią jego notę jest wymijająca i wykrętna. Następnie nota wyraża wątpliwość, czy Finlandja zgodnie z twierdzeniem zawartem w ostatniej odpowiedzi wypełnia ściśle traktat dorpacki i zachowuje neutralność, wreszcie czy naprawdę zamknęła granice. Na poparcie swych wątpliwości nota rosyjska przytacza fakty przeważnie zmyślone, między innemi, jakoby Sawinkow przebywał w Helsingforsie. Nota oświadcza, że rząd Finlandji działa pod naciskiem aktywistów wbrew woli finlandzkich kół. Nota kończy się słowami: W razie, gdyby rząd Finlandji zajmował nadal stanowisko odmowne i wymijające w stosunku do realizacji zarządzeń, rząd rosyjski zrzuca na Finlandję odpowiedzialność za zagrożenie pokoju z Rosją wywołane wyłącznie przez rząd finlandzki.

Rosja się zbroi.

STOKHOLM. (Pat.) (Havas). „Svenska Dagbladet" donosi, że Karl Kilbom, naczelny redaktor dziennika sowieckiego „Golkewe Dagbladet", członek trzeciej Międzynarodówki, zakupił w Niemczech na rachunek sowietów 300.000 karabinów. Część ich znajduje się już w Szwecji i ma być przewieziona do Rosji. Zakupiono również broń w Szwecji, Danji i w innych krajach. Dwaj bolszewicy szwedzcy mieli otrzymać pięćset tysięcy koron za przeprowadzenie tej tranzakcji.

—s—

Petersburg zagrożony.

PETERSBURG, (Pat.)—Główno dowodzący armją sowiecką gen. Kamieniew łącznie z dowództwem petersburskiem opracowują plan obrony Petersburga na wypadek ewentualnego ataku od strony Finlandji. Plan przewiduje ufortyfikowanie okolic, położonych na północ od Piotrogrodu.

——

ZE SWIATA.

Konstytucja łotewska.

RYGA, (Wap.) Druga część projektu konstytucji wniesionego w Konstytuancie łotewskiej zawiera szereg postanowień bardzo charakterystycznych, mianowicie zniesienie stanów, nietykalność mieszkań prywatnych, zniesienie kary śmierci, rozdział kościoła od państwa, zakaz działalności zakonu Jezuitów.

Czerezwyczajka w Sztokholmie.

SZTOKHOLM. (Pat.) Svenska Dagbladet" donosi, że czerezwyczajka rosyjska utrzymuje w Sztokholmie sekcję szpiegowską, złożoną z 20 osób.

Mobilizacja komunistów.

PETERSBURG. (Pat.) Ogłoszono tu mobilizację komunistów 21 letnich. Będą oni wysłani do Karelji, gdzie trwają zacięte walki.

Socjaliści szwajcarscy.

BERN SZWAJCARSKI. (Pat.). Socjaliści przy wyborach municypalnych utracili posiadaną większość absolutną.

Układ austrjacko-rosyjski.

Prasa wiedeńska, omawiając nadal podpisanie układu pomiędzy rządem Austrji i Sowieckiej Rosji, przewiduje, że nawiązanie stosunków dyplomatyczno - ekonomicznych z Rosją wpłynie pomyślnie na polepszenie gospodarczego stanu Austrji, odkrywając dla przemysłu austrjackiego olbrzymi rynek. (Polpr.).

Zwolnienie Jugosłowiańskich komunistów.

Jugosłowiańscy komuniści Paweł Pawłowicz i Duszar Sekis po dziesięciodniowej głodówce zostali zwolnieni za kaucją. (Polpr.).

Wynik głosowania w Szopроniu.

WIEDEŃ, (Pat.). Urzędowo donoszą, że plebiscyt w Szopроniu dał 15343 głosów za Węgrami i 8227 za Austrją.

Dla głodnych w Rosji.

WASZYNGTON, (Pat.). Senat przyjął ustawę w sprawie przyznania kredytu w wysokości 21 miljonów dolarów na pomoc głodnym w Rosji.

Stosunki włosko rosyjskie.

RZYM, (Pat.). Socjaliści wysunęli w parlamencie wniosek wznowienia stosunków politycznych i ekonomicznych z Rosją. Della Torreta wykazywał, że sowiety nie wykonały układu włosko-rosyjskiego w sprawie jeńców wojennych. Głosowanie w tej sprawie parlament odroczył do następnego posiedzenia. Komisja spraw zagranicznych senatu upoważniła rząd do nawiązania rokowań z Rosją pod szeregiem warunków.

——

W przededniu wyborów.

Rozpoczęły się ferje świąteczne. Szereg osób z miasta, a zwłaszcza nasza młodzież uniwersytecka i szkolna wyjeżdża na wieś. Wieś tak uboga w uświadomione jednostki ożywi się i wchłonie w siebie gorączkowe odgłosy przedwyborczego życia miejskiego.

To też podkreślić pragniemy ten święty obowiązek każdej inteligentnej jednostki, udającej się na wieś, pracy nad uświadomieniem tych, co zdala od szerszego życia politycznego i społecznego tak są spragnieni wszelkich wieści z szerszego świata, zwłaszcza dzisiaj, gdy losy naszej ziemi ważyć się mają...

Jest rzeczą szczęśliwą iż w momencie tym trafią na wieś nie tylko agitatorzy stronnictw politycznych, walczących o głosy ludu, lecz i szereg jednostek partyjnie niezaangażowanych, a jednak uświadomionych politycznie i społecznie.

Bezinteresowni i niezwalczani przez nikogo, łatwiej trafią oni do tych, co zdala się trzymają od życia politycznego.

A takich wsi nasza liczy najwięcej. Ogół wiejski, zmęczony ciągłemi przewrotami, zniechęcony zaciekłem wzajemnem zwalczaniem się agitatorów partyjnych oraz teroryzowany przez wrogą nam akcję litewską i bolszewicką, może powstrzymać się od głosowania, w mniemaniu, że losy kraju i bez jego udziału rozstrzygnięte zostaną.

Elementem zwłaszcza biernym na wsi są kobiety włościanki, niechętnie biorące udział we wszelkiej akcji społecznej, to też należy dołożyć wszelkich wysiłków, by uświadomić je i skłonić do udziału w wyborach i wytłumaczyć jak nie obliczalne szkody dla sprawy polskiej mogą one przynieść, powstrzymując się od głosowania.

W zwalczaniu abstynencji ważną rolę może odegrać nasze nauczycielstwo ludowe, które, blisko stykając się z rodzicami swych uczni, tem łatwiej na nich wpłynąć potrafi.

Wierzymy święcie, iż zgodny wysiłek wszystkich ludzi dobrej woli sprawi, iż w dn. 8 stycznia nie zbraknie nikogo przy urnie wyborczej i dzień ten stanie się dniem naszego zwycięstwa, które połączy na zawsze Wilno z Polską.

Dookoła wyborów.

(W. A. P.) Komisarz Generalny p. Zabierzowski odbył w dniu wczorajszym dłuższą konferencję z pp. Przewodniczącymi Okręgowych Komisyj Wyborczych na m. Wilno i pow. Wileński. W naradach ustalono:

a) sposoby ułatwienia reklamacji dla wyborców przez uruchomienie specjalnych sił urzędniczych na okres reklamacyjny, przez dostarczenie druków i formularzy dla składania reklamacji, uproszczenia procedury i t. p.;

b) sposoby rozszerzenia działalności informacyjnej aparatu wyborczego;

c) stwierdzono konieczność utrzymania całkowitej bezstronności i objektywności w walce wyborczej poszczególnych narodowości, ugrupowań politycznych i partyj;

d) wreszcie postanowiono urządzać objazdy sporadyczne terenów wyborczych przez prezesów Komisyj i Komisarzy Wyborczych w celu kontroli aparatu wyborczego.

* * *

(W. A. P.) Generalny Komisarz Wyborczy komunikuje nam, że uruchomiony przed kilku dniami specjalny aparat dla sprawdzenia prawidłowości spisów wyborczych zakończył swą działalność.

Listy wyborców w wiejskich okręgach Wileńskich jak i w innych okręgach powiatowych okazały się, za nieznacznemi wyjątkami, sporządzone dobrze.

Liczniejsze stosunkowo reklamacje złożone w Okręgu m. Wilna zostały wyjaśnione. W większości wypadków okazało się, iż niewciągnięci na listy wyborców i składający reklamacje w rzeczywistości nie posiadali praw wyborczych.

Informacyjna działalność Komitetów Wyborczych i organizacyj politycznych, budząc szerokie zainteresowanie ludności sprawą wyborów, ułatwiła naogół zadania aparatu wyborczego.

—s—

Komuniści wobec wyborów.

(W. A. P.). W powiecie Wileńskim miało miejsce w dwu wypadkach rozbicie wieców wyborczych przez komunistów, którzy zawładnęli zebraniem i żądali proklamacji rad robotniczych. Ludność jednak wystąpiła ostro przeciwko tym zamysłom i do powzięcia odnośnych uchwał nie dopuściła.

ŻYCIE WOJSKOWE.

Odznaczenie polskich oficerów.

Onegdaj o godz. 12 w poł. odbyła się na placu Saskim uroczystość odznaczenia generałów polskich orderami Legji Honorowej.

Odznaczenia rozdał osobiście gen Niessel.

Udekorowani zostali:

Krzyżami komandorskiemi: generał artylerji Stanisław Szeptycki, gen.-por. Jędrzejowski, Władysław, gen.-ppor. Rządkowski Jan, gen. por. Zieliński Zygmunt. Krzyżami oficerskiemi: gen. podp. Jan Jacyna, pułk. Józef Lipkowski, generał-ppor. lek. Zwierzchowski Franciszek, generał por. Gustaw Zygadłowicz, generałowie-podporucznicy Czikiel Józef, Żegota-Januszajtis Marjan, Linde Mieczysław, Schubert, Karol-Stanisław, Galica Andrzej.

Krzyżami kawalerskiemi pułkownicy: Stefan de Casten de Kasprzycki, Burchard-Bukacki Ferdynand, Drewnowski Kazimierz, Burzmiński Marjan, Kutrzeba Tadeusz, Szpakowski Edward Mikołaj, pułk. int. Litwinowicz Aleksander, podpułkownicy: Kweśniewski Stanisław, Skotnicki Stanisław, Głogowski, major Kurcjusz Tadeusz, kapitan Stala Lucjan Teodor, rotm. Arciszewski Mikołaj. (Prz. Wiecz.).

Z LITWY.

Litwini wobec projektu Hymansa.

KOWNO, (Wap.). Z Taurogów donoszą, że na posiedzeniu Pow. Rady uchwalono rezolucję, która świadcza, że zebrani stwierdzają, iż projektu Hymansa nie chcą i żadnego związku z Polakami nie ścierpią.

Finlandja i Litwa Kowieńska.

KOWNO. (Pat.) Do Finlandji przybyła specjalna delegacja Konstytuanty litewskiej dla nawiązania stosunków z finlandzkiemi kołami parlamentarnemi.

KORESPONDENCJA Z KRAJU.

Lida.

I nasza Lida, choć późno rozpoczęła się akcja wyborcza, mimo to wre. Walka partyjna przedwyborcza rozpoczęła się na dobre. Pierwsi agitację rozpoczęli endecy, oni rozbudzili do polityki ludność, rozsyłając po powiecie dziesiątki swoich agitatorów. Słuchano ich uważnie, lecz gdy zaczęli praktykowaną szeroko metodą swojej partji zohydzać imię Naczelnika Państwa, zostawali wyrzucani z zorganizowanych przez siebie wieców, a niektórzy nawet za bezczelne oszczercze odezwanie się o Komendancie poturbowani. Nasz lud nie da szkalować Naczelnika. W duszy jego tkwi bezgraniczne przywiązanie i cześć dla Komendanta. I posłom agitatorom z prawicy nie lepiej się udał. Poseł Zmitrowicz na wiecu w Lidzie, na rynku, mimo, że ostrożnie przemawiał, został ściągnięty za połę przez ludność i mówić mu nie dano.

Wiele, przyznać należy, hałasu robili mówcy z tak zwanego bloku demokratycznego, to jest różni panowie z Wyzwolenia, Odrodzenia, rozmaici bezpartyjni socjaliści. Nad nimi górował bas pana Helmana, działacza wileńskiego. Ci panowie swoiście pojmują agitację wyborczą. Zawarli pomiędzy sobą blok i sami ze sobą się kłócą, czem tylko ludziom czas zajmują niewiadomo poco. Ocenieni zostali też należycie przez ludność jako niepoważni działacze.

Występowali jeden po drugim mówcy Polskiego Stronnictwa Ludowego p.p.: Iwanowski, Mizen, Tumielewicz i inni. Ich sprawozdanie—to właśnie Polskie Stronnictwo Ludowe, a nie kto inny, przeprowadziło w Sejmie Warszawskim prawo o reformie rolnej, o ograniczeniu władania ziemią ponad 400 hektarów—skupiło powszechną uwagę. Mówiono o tem kogo wybierać do Sejmu w Wilnie. Radzili mówcy wybierać ludzi prowadzących szczerą politykę ludową, a takimi są tylko ludowcy, rękojmia czego jest ich działalność w Sejmie Warszawskim. Co do księży — radzono bezwzględnie w sprawach wiary i kościoła katolickiego ich słuchać, gdyż w tej mierze są oni obeznani, ale nigdy ich nie obarczać posłowaniem do Sejmu, gdyż dla duchowieństwa jest to sprawa bardzo trudna i w tem są oni nieobeznani.

Mówcom ludowym ludność dziękowała serdecznie za przemówienia. Stronnictwo Ludowe wstępnym bojem zyskało wieś.

Chłop z pod Lidy.

ś. † p.

Gabrjela Zapolska.

18-XII, o godz. 4 nad ranem zakończyła życie Gabrjela Zapolska. Zgasła, pokonana ciężką, od lat trwającą chorobą, wielka autorka dramatyczna, dzierżąca sztandar naturalizmu i stanowiąca epokę w dziejach teatru i powieści polskiej.

Urodzona w Kiwircach na Wołyniu w roku 1856, nauki kończyła we Lwowie. Po krótkotrwałem małżeństwie z p. Śnieżko, wstąpiła na scenę, grywając zrazu w teatrach prowincjonalnych Królestwa Polskiego. Studja artystyczne w Paryżu, gdzie występowała w teatrze Antoine'a, pogłębiły nie tylko jej twórczość aktorską, ale i pisarską. W roku 1883 wyszła „Małaszka", po niej zaś kolejno powieści i nowele: „Akwarele", „Kaśka Karjatyda", „Przedpiekle", „One", „Fantazje i drobnostki", „Szmat życia", „Menażerja ludzka", „We krwi", „Janka", „Wodzirej", „Antysemitnik", „Z pamiętników młodej mężatki", „A gdy w głąb duszy wnikniemy", „Modlitwa Pańska", „Fin-de siecle'istka", „Sezonowa miłość", „Rajski ptak", „Córka Tuśki", „Szaleństwo", „O czem się nie mówi", „O czem się nawet myśleć nie chce", „Jak tęcza", „Pani Dulska przed sądem", „Śmierć Felicjana Dulskiego".

Po ogromnem powodzeniu „Małki Szwarcenkopf", odegranej w r. 1897 w ogródkowym teatrzyku warszawskim, jęła Zapolska pisać dla sceny, nadając powieściom formę dramatyczną. Na długą plejadę utworów scenicznych składają się: „Małaszka", „Kaśka Karjatyda", „Zabusia", „Antek Nędza", „Jojne Firułkes", „Jan Kochanowski w Czarnolesiu", „Dziewiczy wieczór", „Życie na żart", „Ahaswer (Mężczyzna)", „Tresowane dusze", "Nieporozumienie", „Moralność pani Dulskiej", „Skiz", „Kobieta bez skazy", „Asystent". Utwory dramatyczne wyszły nakładem „Przeglądu Tygodniowego" w 10 tomach 1903 r. Pod pseudonimem Józefa Maskoffa wydała dramaty: „Tamten", „Sybir", „W Dąbrowie Górniczej", „Car jedzie", — i powieść: „Zaszumi las" i „Pan policmajster Tagiejew".

Powieści jej tłómaczono na wszystkie niemal języki europejskie — utwory sceniczne grywane są za granicą z wielkiem powodzeniem. Zapolska prowadziła również przez pewien czas szkołę dramatyczną w Krakowie, zaś we Lwowie pracowała jako dziennikarka w redakcji „Słowa Polskiego", pisując słynne felietony „Przez moje okno" i recenzje teatralne. W roku 1901 poślubiła artystę malarza St. Janowskiego, przebywała potem w Krakowie i wróciła do Lwowa, gdzie spędziła największy szmat życia i zamknęła oczy na sen wieczny.

Z KRAJU.

Biura odbudowy.

(WAP.) Dowiadujemy się, że Państwowe Biura Odbudowy zaczęły już funkcjonować w bieżącym tygodniu w Solach i w Kobylniku. Dyrekcja zaś Odbudowy rozpocznie swą działalność urzędową z dniem 1 Stycznia. Dotychczas akcja o tyle się rozpoczęła, iż wydaje się już asygnaty na drzewo. Istnieje projekt przyłączenia do Wileńskiej Dyrekcji Odbudowy powiatów: Baranowickiego, Nieświeskiego, Nowogródzkiego i Słonimskiego.

Przyjaciół naszych prosimy o nadsyłanie nam korespondencyj z życia prowincji.